

Η ΖΩΤΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Τὸ ἄτομο κατέχει τὴ ζωτικότητα πνεύματος ὅταν ἔξασκεῖ ἓνα σύνολο ἀπὸ ἰδιότητες ποῦ τοῦ ἐπιτρέπουν τὴ δράση: μία δράση ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ ἐναργή, πιὸ ζωντανή, μὲ διαλείματα ἀνάπαυσης, καὶ ὄχι παθητικότητας.

Τὸ ἄτομο μὲ ζωτικότητα πνεύματος, βρίσκεται πάντα σὲ κατάσταση δυναμική: ἐκδηλώνει τὴν ὕπαρξί του δρώντας· ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι δραῖσις δημιουργική. Ἐνῶ ἡ παθητικότης εἶναι ἔλλειψις ζωτικότητος πνεύματος.

Αἱ θεμελιώδεις λειτουργίαι τοῦ πνεύματος εἶναι δύο: προσπάθεια καὶ μνήμη, ἢ μᾶλλον μία καὶ μόνη: προσπάθεια. Ἡ μνήμη εἶναι προσπάθεια ποῦ ἔξασκεῖται πάνω στὸ ἀποκτημένο, τὸ κληρονομημένο, τὸ «παρελθόν». Ἡ κληρονομικότης ἔξ ἄλλου, γενικὸς νόμος τῆς ζωῆς, εἶναι αὐτὴ ἡ ζωὴ.

Ἡ προσαρμογὴ εἶναι ἡ προσπάθεια πάνω στὸ παρόν, ὅπως τὸ ὀρίζει κάθε στιγμή τὸ περιβάλλον, δηλ. στίς νέες περιστάσεις ποῦ ἐμφανίζονται.

Ἡ μνήμη εἶναι μία προσαρμογὴ μὲ τὸ παρελθόν.

Ἡ προσαρμογὴ μὲ τὸ παρόν, μπορεῖ νὰ εἶναι ἐνεργητικὴ ἢ παθητικὴ.

Τὸ βόλεμα εἶναι μία προσαρμογὴ παθητικὴ. Εἶναι μὲν προσαρμογὴ σύμφωνα μὲ τὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ ποῦ δὲν ἀντιπροσωπεύει ὅλες τὰς τάσεις μας συναρμολογημένες, ποῦ μερικὲς μὲ τὴν παθητικὴν προσαρμογὴ παύουν ἀπὸ τοῦ νὰ ἔξασκοῦνται καὶ πέρνουν τὸν κατήφορο τῆς ἀδράνειας.

Τὸ βόλεμα εἶναι τέτοιου εἴδους προσαρμογὴ—πιστὴ ἀλλὰ μερικὴ—ποῦ ἐμποδίζει τὴν ἐξάσκησι.

Ὅπως ὑπάρχει μιὰ προσαρμογὴ παθητικὴ μὲ τὸ παρόν, ὑπάρχει καὶ μιὰ προσαρμογὴ μὲ τὸ παρελθόν, ἢ μνήμη παθητικὴ, ποῦ γίνεται ἐμπόδιο στὴν ἐξάσκησι τῆς μνήμης.

Ἡ παθητικὴ προσαρμογὴ καὶ ἡ παθητικὴ μνήμη, ὅσο καὶ νὰ εἶναι ἐνδεικτικὲς εὐζωίας κινδυνεύουν πάντα νὰ καταστοῦν ἢ ἀπαρχὴ μιᾶς ὀπισθοδρόμησης, ἢ ἐκφυλισμοῦ ἀπὸ ἀδράνεια.

Ὅταν λείπει γενικὰ ἡ προσπάθεια, ἡ ζωὴ τείνει, ἢ φαίνεται πῶς τείνει νὰ ξαναπεράσει ἀπὸ παλαιότερες φάσεις τῆς ἢ περιόδους. Τὴν κλίσιν πρὸς ἐξέλιξι τὴν ἀντικαθιστᾷ ἢ ὁ αὐτοματισμὸς ἢ ἡ «τάσις πρὸς ἀποκατάστασι» δηλ. πρὸς ἐπανάληψι, ἐποχῆς ζωῆς ξεπερασμένης: γυρισμὸς πρὸς τὰ πίσω...

Όταν σταματᾷ ἡ προοδευτικὴ κίνησις εἶναι δύσκολο νὰ ὑπάρξει ἰσορροπία μακρῶς διαρκείας· γιὰ τὴν τάσιν πρὸς ἐπάνοδο, πρὸς ἐπανάληψιν τῆς ζωῆς ἔρχεται ν' ἀντικαταστήσῃ, νὰ πάρῃ τὴν θέσιν τῆς προηγουμένης κινήσεως.

Αἱ ἰδιότητες τοῦ κάνουν ὥστε νὰ λέγομε ὅτι ἓνα ἄτομο εἶναι προικισμένο μὲ ζωτικότητα πνεύματος εἶναι ἡ θῆλησις, ἡ μνήμη, ἡ διάνοια—ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ.

Τὸ «ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ» σημαίνει πῶς τὰς ἰδιότητας αὐτὰς συνοδεύει ἐξάσκησις, ἰδιαίτερη ἐξάσκησις πρὸς μεγέθυνσιν, ἀνάπτυξιν αὐτῶν τῶν ἰδίων, αὐτομορφωτικῆ. Ἡ γονιμότης, ἀποτυπωμένη σὲ ἔργα πνεύματος, εἶναι γνώρισμα αὐτῆς τῆς ζωτικότητος.

Ἔργο τοῦ ἀτόμου εἶναι, τὲς ἰδιότητες αὐτὲς νὰ τὲς ἐναρμονίξῃ ἀναμεταξύ τους, ὥστε ἡ καθεμίᾳ νὰ ὑποβηθῇ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐν γένει νὰ ἐξυπηρετῇ τὲς ἄλλες, ἢ μᾶλλον ὥστε ὅλες μαζί νὰ ἐξυπηρετοῦν τὸ ἄτομο στὸ ἀτομικὸ του συμφέρον, νὰ τοῦ καθιστοῦν δυνατὴ κάθε δημιουργικὴ δράσις.

Τὸ ἴδιο πνεῦμα, μὲ τὴν ἔννοιαν μιᾶς ἰδιότητος συνθετικῆς, μιᾶς ἐνεργείας, μιᾶς ἐναρμόνησης ἐνεργειῶν καὶ τάσεων, πρέπει νὰ ἀπολαμβάνει τὸ ἴδιο τὴν ἐνότητα. Ἐπομένως τὸ ἄτομο νὰ μὴν αἰσθάνεται καί ἓνα χωρισμὸ μέσα του, νὰ μὴν ἔχει τὴν αἰσθησιν ὅτι εἶναι οὔτε δύο, οὔτε λεγεῶν, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἓν.

Πρέπει τὸ ἴδιο πνεῦμα, νὰ βρῆται σὲ διαρκῆ προοδευτικὴ κίνησιν νὰ συμπτύσῃ διαρκῶς σὲ ἐνότητα τὰ στοιχεῖα τοῦ παρελθόντος μέσα του, νὰ ἐνόησιν σὲ ἓνα τὰ στοιχεῖα τῆς συνείδησης, γιὰ νὰ ἀποτελοῦν διαρκῶς μιὰ νέα κατάστασι, ἓνα νέον καθεστῶς· κάθε μερικὴ ἀντίδρασις τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ὅλες τὲς συγκρούσεις, ἐσωτερικὲς ἢ ἐξωτερικὲς (ποὺ νᾶχουν τὸν λόγο τους νὰ ὑπάρχουν) χωρὶς νὰ τὲς ἀναιρεῖ, νὰ τὲς ἀρνέϊται δικαίωμα στήν ὑπαρξιν, νὰ τὲς ὑποτάσῃ, νὰ τὲς ἐξαρθᾷ ἀπὸ μιὰ ἀνώτερη ἔστω καὶ ἀπώτερη ἀρμονία.

Ἡ χαρακτηριστικὴ λειτουργίᾳ τοῦ πνεύματος εἶναι ὅπως εἶπα, ἀλλοῦ ἢ προσπάθεια καὶ ἡ μνήμη. Διάνοια, θέλησις, κρίσις, φαντασία κλπ. πηγάζουν ἀπ' αὐτὲς.

Όταν τὸ ἄτομο ποῦ κατέχει τὴν ζωτικότητα τοῦ πνεύματος δρᾷ, ἢ δρᾷσις του ἐκτελεῖται μὲ αὐτοπεποίθησιν, πίστιν στήν πραγματικότητα, ἐτοιμότητα καὶ εὐχέρεια στήν διείσδυσιν μὲς στήν πραγματικότητα.

Ἡ ἐτοιμότης πνεύματος εἶναι ἡ ἀνταπόκρισις στήν πραγματικότητα.

Ἡ εὐχέρεια στὴ διείσδυσιν σημαίνει χρησιμοποίησιν τοῦ ἀποκτημένου καὶ κληρονομημένου, εἶναι εἶδος ἐνστίκτου.